

**БҮГД НАЙРАМДАХ КАЗАХСТАН УЛСАД БАЙНГА ОРШИН СУУЖ БАЙГАА
МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭД, МОНГОЛ УЛСАД БАЙНГА ОРШИН СУУЖ
БАЙГАА
БҮГД НАЙРАМДАХ КАЗАХСТАН УЛСЫН ИРГЭД ХЯЛБАРШУУЛСАН
ЖУРМААР ХАРЬЯАТ БОЛОХ, ХАРЬЯАТААС ГАРАХ, БОЛОН
ИРГЭНИЙ ХАРЬЯАЛАЛГҮЙ БОЛОХ, ХОЁРДМОЛ ХАРЬЯАЛАЛТАЙ БОЛОХ
ТОХИОЛДЛООС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ТУХАЙ**

**МОНГОЛ УЛС, БҮГД НАЙРАМДАХ КАЗАХСТАН УЛС ХООРОНДЫН
ХЭЛЭЛЦЭЭР**

Монгол Улс болон Бүгд Найрамдах Казахстан Улс /цаашид “Талууд” гэх/,

хоёр улсын ард түмний түүхэн, уламжлалт нөхөрсөг харилцааг хадгалан бэхжүүлэх эрмэлзлэлийг үндэс болгон,

хүний эрх, эрх чөлөөг хангахын чухлыг нотлон,

Талуудын иргэдэд хялбаршуулсан журмаар харьяат болох, харьяатаас гарах боломж олгох зорилгоор,

хоёрдмол харьяалалтай, харьяалалгүй болох тохиолдлоос урьдчилан сэргийлэхийг эрмэлзэн

дараах зүйлийг хэлэлцэн тохиров:

1 дүгээр зүйл

1. Аль нэг талын иргэн нөгөө Талын нутаг дэвсгэрт байнга оршин суудаг, нөгөө Талын харьяат болохыг зорьж байгаа тохиолдолд тухайн Тал өөрийн улсын иргэдэд хялбаршуулсан журмаар харьяатаас гаргах нөхцөлийг хангана.

2. Хялбаршуулсан журмаар харьяатаас гарч, нөгөө Талын харьяат болохын тулд нэг Талын иргэн нөгөө Талын эрх бүхий байгууллагад тухайн улсын харьяат болж, өөрийн улсын харьяатаас татгалзаж байгаа тухай өргөдлөө гаргана.

3. Энэхүү зүйлийн үйлчлэл нь Талуудын дараахь иргэдэд хамаарахгүй:

1) Олон улсын эрх зүйн хэм хэмжээгээр тодорхойлогдсон хүн төрөлхтөний эсрэг гэмт хэрэг үйлдсэн, Талуудын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдлын эсрэг үзлийг санаатайгаар илэрхийлж буй;

2) Талуудын газар нутгийн бүрэн бүтэн, нэгдмэл байдлыг алдагдуулахыг уриалж буй;

3) Үндэсний аюулгүй байдал, хүн амын эрүүл мэндийн эсрэг хууль бус үйл ажиллагаа явуулж буй;

4) Нийгмийн, улс үндэстний, ураг төрлийн, арьс өнгө болон шашны зөрчилдөөн үүсгэж буй;

5) Террорист, экстремист байгууллагын зохион байгуулагч, удирдагч, гишүүн, хамсаатан, эсхүл террор, экстремист үйл ажиллагаа явуулсан хэрэгт ял шийтгүүлсэн этгээд;

6) Олон улсад эрэн сурвалжлагдаж байгаа, шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэрээр ял эдэлж байгаа, эсхүл хийсэн үйлдэл нь шүүхээр онц аюултай давтан гэмт хэрэгт тооцогдсон этгээд;

7) Харьяат болох өргөдөлдөө өөрийн тухай мэдээллийг худал мэдүүлсэн, эсхүл хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр Талуудын хууль тогтоомжид заасан хугацаанд шаардлагатай баримт бичгийг бүрдүүлж өгөөгүй этгээд;

8) Талуудын нутаг дэвсгэрт, эсхүл нутаг дэвсгэрээс гадна боловч Талуудын хууль тогтоомжоор нутаг дэвсгэрт тооцогдох газарт санаатай үйлдсэн гэмт хэрэгт ял шийтгүүлээд ялгүйд тооцох, эсхүл ялгүй болох хугацаа дуусаагүй этгээд.

2 дугаар зүйл

Аль нэг Талын иргэн нөгөө Талын харьяат болох асуудлыг тухайн иргэний чөлөөтэй илэрхийлсэн хүсэл зоригийг үндэслэн харьяат болох Талын хууль тогтоомжид заасан хугацаа болон журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

3 дугаар зүйл

1. Аль нэг Талын харьяат болсныг бүртгэсэн өдөр нь нөгөө Талын харьяатаас гарсан өдөрт тооцогдоно.

2. Шинээр харьяат болсныг бүртгэсэн Талын эрх бүхий байгууллага ажлын 10 хоногийн дотор тухайн этгээдэд харьяат болсныг нотлох бичиг баримтыг олгож, насанд хүрсэн иргэдээс харьяатаас нь гарч байгаа улсын иргэний харьяаллыг нотолсон иргэний үнэмлэх, гадаад паспорт, насанд хүрээгүй иргэдээс төрсний гэрчилгээний хуулбар, гадаад паспортыг тус тус хураан авна.

3. Шинээр харьяат болсныг бүртгэсэн Талын эрх бүхий байгууллага тухайн улсын харьяат болсон иргэдийн нэрсийн жагсаалтыг тэднээс хураан авсан бичиг баримт, харьяат болгосон тухай холбогдох шийдвэр, шийдвэр гарсан огнооны талаарх мэдэгдлийн хамт нөгөө Талд нэг сарын дотор дипломат шугамаар хүргүүлнэ.

4. Тухайн этгээд шинэ иргэний харьяалалтай болсон тухай мэдээлэл авсны дараа харьяатаас нь гарч байгаа Тал нөгөө Талын харьяат болсныг бүртгэсэн өдрөөр тооцон харьяатаас гарсан тухай бүртгэлийг бүрдүүлнэ.

4 дүгээр зүйл

1. Эцэг, эх нь хоёулаа аль нэг Талын харьяат болж, нөгөө Талын харьяатаас гарсан бол тэдний насанд хүрээгүй (арван дөрөв хүртэлх насны) хүүхдийн харьяалал мөн өөрчлөгдөнө. Арван дөрвөөс арван найман насны хүүхдийн саналыг авсан байх шаардлагатай бөгөөд саналыг бичгээр илэрхийлэн нотариатаар баталгаажуулсан байна.

2. Эцэг, эхийн аль нэг нь аль нэг Талын харьяат бөгөөд нөгөө нь нөгөө Талын харьяат болж байгаа тохиолдолд насанд хүрээгүй хүүхдийн иргэний харьяаллыг эцэг, эхийн харилцан зөвшөөрснөөр тодорхойлж энэхүү хэлэлцээрийн 1 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн дагуу гаргасан өргөдөлд тусгасан байх шаардлагатай.

Хэрэв эцэг, эх нь насанд хүрээгүй хүүхдийн харьяаллыг өөрчлөх эсэх асуудлаар тохиролцоонд хүрч чадаагүй бол тухайн хүүхэд түүний эцэг, эхийн нутаг дэвсгэрт нь байнга оршин суудаг Талын иргэний харьяалалтай байна.

Эцэг, эх нь тусдаа амьдардаг буюу аль нэг нь аль нэг Талын нутаг дэвсгэрт, нөгөө нь нөгөө Талын нутаг дэвсгэрт оршин суудаг тохиолдолд эцэг, эх нь энэ талаар өөр тохиролцоонд хүрээгүй, эсхүл хүүхдийн байнга оршин суугаа газрын шүүхийн шийдвэр гараагүй бол насанд хүрээгүй хүүхэд хамт амьдарч байгаа эцэг, эхийнхээ Талын иргэний харьяаллыг хадгална.

3. Эцэг, эх байх эрхээ хасуулсан эцэг, эхийн харьяалал өөрчлөгдсөнөөр насанд хүрээгүй хүүхдийн харьяалал өөрчлөгдөхгүй.

5 дугаар зүйл

Энэхүү Хэлэлцээрээр зохицуулагдаагүй асуудлыг тухайн этгээдийн байнга оршин суудаг Талын үндэсний хууль тогтоомжоор зохицуулна.

6 дугаар зүйл

Энэхүү Хэлэлцээрийг хэрэглэх, эсхүл тайлбарлахад санал зөрөлдвөл Талууд харилцан зөвлөлдөх болон хэлэлцээ хийх замаар шийдвэрлэнэ.

7 дугаар зүйл

Талууд харилцан тохиролцож Хэлэлцээрийн салшгүй хэсэг болох протокол байгуулан энэхүү Хэлэлцээрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

8 дугаар зүйл

Энэхүү Хэлэлцээрийг соёрхон батлах бөгөөд Талууд батламж жуух бичгээ солилцсон өдрөөс эхлэн 30 хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.

9 дүгээр зүйл

Энэхүү Хэлэлцээрийг таван жилийн хугацаатай байгуулах бөгөөд хэрэв аль нэг Тал хэлэлцээрийн хугацаа дуусахаас зургаан сарын өмнө түүнийг сунгах хүсэлгүй байгаага нөгөө Талд дипломат шугамаар бичгээр мэдэгдээгүй бол хэлэлцээр дараагийн таван жилийн хугацаагаар сунгагдана.

Энэхүү Хэлэлцээрийг ____ оны ____ дугаар сарын ____-ны өдөр монгол, казах, орос хэлээр тус бүр хоёр хувь үйлдсэн бөгөөд эх бичвэрүүд бүгд адил хүчинтэй байна. Энэхүү Хэлэлцээрийн зүйл, заалтыг тайлбарлахад санал зөрөлдвөл Талууд орос хэлээрх эх бичвэрийг баримтална.

МОНГОЛ УЛСЫГ ТӨЛӨӨЛЖ

**БҮГД НАЙРАМДАХ КАЗАХСТАН
УЛСЫГ ТӨЛӨӨЛЖ**